

Prema metodologiji planiranja javnog prostora

GRADA GLADAN TIM: PAULA ANĐELIĆ, PETRA BEŠ, MARGARETA JELAČIĆ JAGODIĆ, IVA KNEGO, KRISTINA MIROŠEVIĆ, TOMI ŠOLETIĆ, IVAN VOJNIĆ, VALENTINA VOJNIĆ

He urged the audience to create an intelligent city – one based on great relationships – as opposed to a merely smart city.¹

(Virginio Merola, gradonačelnik Bologne)

IVA KNEGO, TOMI ŠOLETIĆ Grad Dubrovnik kao prepoznata turistička destinacija prolazi kroz fenomene i problematike većih europskih gradova unatoč svojoj veličini i broju stanovnika. Turistički usmjereno gospodarstvo rezultira porastom broja privatnih smještajnih jedinica što na ograničenom teritoriju nužno

dovodi do smanjenja stambenog prostora. Taj trend rezultira povećanjem izgradnje, prilikom čega urbana matrica postaje primarno određena privatnim investicijama. Takvi projekti pune fond tržišta nekretnina s malo ili nimalo obzira prema prostoru u kojem nastaju. Kultura gradnje danas je usmjerena na to kako dobiti kvadrat više.

Prema procjenama Ujedinjenih naroda do 2050. godine u gradovima će živjeti preko 80 % svjetske populacije. Ta činjenica postaje polazište u kojem upravo građani postaju sukreatori kvalitetnijeg života na malom teritoriju. Postojeće prostorno-planerske metode nerijetko su uvjetovane političkim inicijativama te isključuju aktivnije sudjelovanje građana. 40 000 ljudi oblikuje prostor za milijun.

Nameće se pitanje: ako izostaje aktivnije sudjelovanje građana, za koga se onda prostor planira?

¹ *Build the City: perspectives on commons and culture* – Krytyka Polityczna i European Cultural Foundation, kolovoz 2015.

Javni prostor, kao zajednički prostor ko ravnopravno dijelimo, čini mjesto susret i razmjene mišljenja. Kao gradotvor ni element esencijalan je za razvoj javnog mnijenja. Prostor u kojem se stvar i odražava identitet grada arhiva je naš kolektivne memorije, ali i mjesto različitih interesa, podložno promjenama, zauzimanju i gubitku.

Postoji li u svijesti građanstva percepcija javnog prostora kao rezultata kolektivnog djelovanja?

Platforma *Grada gladan* pokrenuta je s namjerom istraživanja fenomena javnog u međudodnosu prostora i zajednice. Metode rada su arhitektonsko-urbanističko mapiranje javnih prostora i njihova statistička obrada, dijalog s akterima koji djeluju u javnom prostoru te anketiranje građana.

1. MAPIRANJE I STATISTIČKA OBRADA

Da bi uopće bilo moguće sagledati postojeće stanje javnih prostora, prvi korak bio je napraviti kartografsku podlogu metodom analize prostorno-planske dokumentacije. Karta je pokazala nepostojanje sustava. Budući da ne postoji univerzalno pravilo idealne površine javnog koja bi trebala postojati unutar naselja ili grada, primijenjeno usmjeraujuće načelo bile su UN-ove Habitatove smjernice odnosa površine javnog naspram površine izgrađenog teritorija grada. Prema njima optimalno je potrebno 50 % javnog unutar teritorija izgrađenog grada. Tih 50 % obuhvaća prometna infrastruktura s 25 – 30 %, dok ostalih 20 – 25 % čine parkovi, trgovci, igrališta... Kada se takav sustav primijeni pri analizi grada Dubrovnika (od Dupca do Lozice), ukupno izgrađenu površinu grada

čini 34 % javne površine, od čega je 20 % prometna infrastruktura, a 14 % ostalo.² Promatrajući isključivo kvantitativne podatke na razini cijeloga grada, zanemaruje se da je grad različito razvijen unutar svojih naselja (gradskih kotara). Stoga se pokazalo nužnim segmentirano promatrati grad.

Grad Dubrovnik sastoji se od gradskih kotara Grad,³ Ploče iza Grada, Pile-Kono, Gruž, Lapad, Montovjerna, Komolac i Mokošica. Heterogenost uvjetovana topografijom rezultirala je neujednačenosti razvoja pojedinih kotara, što je postalo jasno daljnjom analizom. Najveća razlika vidljiva je između Lapada i Komolca. Naime, promatranje kvantitativnih podataka (25 % javnih površina u Lapadu naspram manje od 1 % u Komolcu) nameće zaključak kako Komolcu nedostaje javnih površina, ali još važnije ustanovljeni su različiti karakteri i razina urbanosti između tih dviju gradskih cjelina. Dok su kvantitativni pokazatelji vrijedan alat urbanističke analize, oni ukazuju da se prostor ne može samo brojčano sagledavati. Komolcu, kao i svakom drugom gradskom kotaru, potreban je programski različit javni prostor u skladu s potrebama građana, topografskoj datosti mjesta te

² U računatu površinu nije ubrojen otok Lokrum.

³ Mapiranjem su analizirani gradski kotari bez Grada kao povijesne jezgre zbog njezine specifične problematike.

**NAMEĆE SE
PITANJE: AKO
IZOSTAJE AK-
TIVNIJE SU-
DJELOVANJE
GRAĐANA, ZA
KOGA SE ON-
DA PROSTOR
PLANIRA?**

željenom razvoju i usmjerenju tog dijela grada.

Budući da brojčano sagledavanje nije bilo dovoljno, bilo je potrebno uspostaviti kategorizaciju javnih prostora. Prepoznato je pet tipoloških kategorija – trgovi,

parkovi, šetnice, igrališta i kupališta.

Urbanistički element trga u Dubrovniku čini slobodan javni prostor određene namjene za okupljanje ljudi. To su pjace u Gružu i Lapadu, trg pred crkvom Sv. Križa u Gružu te plato na Pilama.

Parkovna arhitektura (projektirane zelene površine) nalazi se u gradskim kotarima Pile (Gradac, Bogišić, Pile, Lovrjenac), Montovjerna (park ispred RK Minčete, park u Čokolinu) te Gruž (Park Luja Šoletića). Zanimljivo je da na primjeru gradskog kotara Lapad, ako se isključi prostor park-šume Petka, preostaje samo jedan uređeni park uz Poštu Lapad.

Šetnice se dijele na uređene i neuređene. Među uređene šetnice ubrajaju se Šetnica Nika i Meda Pucića, Uvala Lapad te šetnica uz lapadsku obalu, dok su neuređene stara trasa vlaka u Mokošici i Komolcu, stari rimski put u Mokošici, hodočasnički put na Gorici sv. Vlaha na Montovjerni te karavanski putovi na Pločama.

Igrališta kao element javnog prostora nalaze se u svakom gradskom kotaru. Pritom je bitno napomenuti da se niz igrališta nalazi u sklopu osnovnih i srednjih škola (Lapada, Montovjerne, Ivana Gundulića u Gružu, Marina Držića, Marina Getaldića na Pločama) te kao takva imaju ograničen režim korištenja. Igrališta kao najrasprostranjenija tipologija posta-

ju žarišta javnog okupljanja te se uz njih razvijaju druge funkcije poput roštilja na otvorenom, organizacije manjih koncerata te raznih mjesnih događanja. Glavna (uređena) gradska kupališta nalaze se u gradskim kotarima Lapad, Montovjerna, Pile i Ploče.

Analizom geneze javnih prostora ističu se tri glavna vremenska perioda. Period od početka 20. st. do 1930-ih obilježen je radom Društva *Dub* tijekom kojeg nastaju Šetnica Nika i Meda Pucića, park Gradac i Bogišićev park. Od 1950-ih do 1970-ih nastaju Park Luja Šoletića i park ispred RK Minčete. Početkom 2000-ih izdvaja se obnova šetnice Uvale Lapad, trg ispred crkve Sv. Križa u Gružu te Park Orsula. Ono što je vidljivo genezom je gotovo stoljetna tradicija stvaranja javnih prostora inicijativom građana. Posljednji takav primjer je Park Orsula.

2. DIJALOG

Mapiranjem postojećeg stanja obuhvaćen je i rad udruga, kolektiva i pojedinaца koji aktivno djeluju u domeni javnog. Njihovo djelovanje obuhvaća širok spektar tema: umjetnost, sport, građanski aktivizam, zaštitu prirode i okoliša, edukaciju... Iako njihove aktivnosti nisu ograničene na strukovno polje arhitekture i urbanizma, njihovo djelovanje bogato je iskustvom rada na terenu.

Prvi je korak prema oblikovanju inteligentnog grada stvaranje uvjeta za produktivan dijalog. Dijalog postaje mjesto susreta, početak udruženog javnog djelovanja. Platforma *Grada gladan* pokrenula je razgovore s aktivnim dionicima u siječnju 2019. godine te je u ovom periodu održano pet razgovora. U okviru ovog teksta navode se izvodi.

ĐIVO DRAŽIĆ

restaurator, predsjednik Udruge DUB
kolovoz, 2019.

U DUB samostalno pristupam prije 15-ak godina, ne radi osobnog interesa, već s idejom održavanja i obogaćivanja javnoga prostora. DUB-ovo načelo glasi: 'Ako je građanin zadovoljan prostorom, bit će i turist!', a to je blisko i mojim uvjerenjima. Sve je krenulo s ukusom, a danas je izgubljena mjera. Zanimljivo je usporediti prošlo vrijeme s današnjim vremenom kad imamo dosta novca, a malo svijesti o javnom prostoru. Prije smo imali jako malo novca, a toliko toga se učinilo. Birokracija nije glavni problem. Stvar je svijesti, tj. kolektivne svijesti naroda. Dubrovnik je, nažalost, danas izvrstan poligon za eksploataciju prostora, radne snage i svega drugog. Ne vraća mu se onoliko koliko daje. Trebamo nastaviti sa stvaranjem novih javnih prostora. Vjerujem da je sazrelo vrijeme kada će oni koji su eksploatirali grad shvatiti da od zarade na smještaju i gostu nema dugoročne sreće i da treba gledati dalje od svoje tarace, pripomoći i uložiti. Na kraju krajeva, od najranije povijesti često svjedočimo kako značajni objekti, objekti od važnosti za zajednicu,

nisu građeni državnim investicijama, već donacijama građana.

U svojoj mladosti imao sam sreću što su postojala tri jednakovrijedna javna prostora: Veliki i Mali Stradun i Uvala Lapad. Danas i dalje imamo te tri točke, ali ne vrjednuju se jednako. Volio bih da Srđ bude prostor ukusnog, razumnog urbaniziranja na razini općeg interesa. Uvjeren sam i svjedočim da posljednje dvije do tri godine postajemo svjesni da materijalno nije dovoljno i da ćemo u budućnosti drugačije sagledavati prostor. Dubrovnik je bio umjeren grad za lagan i ugodan život, a ne za eksploatiranje ili rovanje ili gradove nad gradovima. Svedimo to na nekoliko principa, između ostalog na umjerenost – dovoljno je! I dalje Dubrovnik ima prostora za urbanizaciju, to sam zagovarao oduvijek, ali dogovorimo je. Nije samo pitanje izgleda nego i sadržaja.

ĐURO CAPOR

profesor povijesti, pokretač
inicijative Srđ je naš
svibanj, 2019.

Povratkom iz Zagreba u Dubrovnik počeo sam se baviti pitanjima prostora, razvoja te uopće utemeljenosti i opravdanosti

pojedinih zahvata koje prostorni planovi nose. Pri tome uočavam potpunu zapostavljenost lokalne zajednice i struke u odlučivanju o tim pitanjima. Kada je građanima dana prilika da odlučuju o svom gradu, odazvali su se u odličnom broju. Kada se građane uputi u zbivanja i kada im se iskreno pristupi, spremni su podržati ono što osjećaju kao dobro. Međutim, prostor za glas građana teško se dobiva. Postavljamo li pitanje postoje li zajednica i zajedništvo, odgovor je da postoje, naravno, ali postoje i snage koje se uvijek trude spriječiti da se na široj razini iskažu stavovi građana. Osjećali smo da neka šira, stručna, kritička skupina podržava ono na što mi ovdje upozoravamo. Trudili smo se uključiti 'običajne' ljude s ulice i pozivali sve da zajedno odlučimo o pitanjima koja utječu na naš život. Pritisak koji zajednica stvara na aktualna pitanja i odluke strahovito puno vrijedi

i otežava državnim strukturama donošenje za građane nepoželjnih odluka. Međutim, pravomoćne presude koje podržavaju stavove građana čvršći su argumenti i čvrste točke kojih bismo se trebali pridržavati, iako ni to nije uvijek slučaj.

Prostor se kreira, ne samo za bogatu elitu već za najosnovnije ljudske potrebe, za one koji žive u nekoj četvrti gdje im odrastaju djeca i gdje sebi žele stvoriti normalan život. Problema, naravno, ima jako puno i netko tko želi neki problem učiniti vidljivim ili se oko njega angažirati, treba adresirati stvari na pravi način i 'ubosti' na pravo mjesto u pravo vrijeme. Postoji veliki diskontinuitet od vremena kad su kotari imali veći utjecaj, iako mi svi priželjkujemo doba kada su gradski kotari imali tu snagu. Glasnogovornika nekog

dijela grada u adresiranju problema. Način na koji se moramo boriti je zajedničko aktiviranje i rješavanje bilo kojeg problema u gradu. Kada netko ima problem s marinom u Gružu ili Belvederom, dužnost je svakog građanina doći, podržati prosvjed i pomoći za dobrobit svih.

IVANA PEGAN BAĆE

umjetnica, HDLU DU
ožujak, 2019.

Mislim da umjetnici samim izlaganjem svojih radova već djeluju u javnom prostoru. Međutim, kako je i publika vrlo usko orijentirana na određena događanja i lokacije, izlazak u javni prostor daje mogućnost dolaska do šire publike, odnosno do stvaranja većeg dijaloga. Kvaliteta prostora jest njegova promjenjivost. Ona je platforma za moguća događanja. Povratna informacija je ono što najviše nedostaje kako u komunikaciji s publikom tako i u komunikaciji sa strukom. Rekla bih da ostane 'visjeti u zraku'. Prostor je općenito fizički sve manji. Prostor u kojem se krećemo stalno se sužava u svakom smislu – u fizičkom smislu naše kretanje je onemogućeno, ali kako nam se onemogućuje kretanje tako i duh odumire i razmišljanje odumire. Mislim da ula-

zimo u čudnu apatiju i prihvaćanje svega što nas obrasta na sve načine. Rekla bih da smo ipak izgurani iz svojeg svakodnevnog javnog prostora.

Meni je rad u udruženju i Flori pomogao da još više osvijestim vrijednost javnog prostora i javnog djelovanja. Uspio me izbaviti iz subjektivne perspektive kao umjetnika i staviti me u širu poziciju. Kada čovjek dobije neku ovlast, dobije i relativnu moć da nešto mijenja unutar zajednice. Prepoznala sam da je moje sudjelovanje način kojim mogu djelovati pozitivno u javnom prostoru. Vođenjem Galerije mogu malim pomacima unutar svoje struke ipak dosta napraviti. To vidim kao svoj put. Mislim da se kroz gradske strukture i kroz javno mnijenje ipak još uvijek može djelovati! Važna je kolaboracija između različitih struka i različitih djelatnosti. Poruka bi bila da se čovjek ozbiljno i odgovorno bavi naročito svojom profesijom.

MARO KOCKOVIĆ

filmski producent, član Udruge i organizator Festivala KINOOKUS siječanj, 2019.

Volonterstvo je jako važno, prije svega za osobu, a onda, naravno, za izgradnju zajednice. Dovoljno je desetak ljudi da se stvari pokrenu, a onda svatko može sudjelovati sa svojim doprinosom. Unutar

stare gradske jezgre nema događanja namijenjenih lokalnom stanovniku, sve je podređeno turistima, gotovo sve. Tu se dotičemo inertnosti ljudi koji nisu zainteresirani i ne smatraju taj problem svojom brigom, čak i kada se treba pobuniti oko nečega do čega im je stalo. Kada naiđeš na nekoliko sugovornika različitih profesija, a pogada ih trenutna situacija, onda se neke stvari mogu promijeniti. Ponašam, bitno je baciti sjeme. Po mom mišljenju, ovdje je najveći problem što urbanizam i dugoročno urbanističko planiranje ne postoje, a sve vezano za gradnju i razvoj prostora podređeno je građevinskim lobijima. Inertnost jest problem, zato što ljudi ne vjeruju da se išta može promijeniti, bez obzira na to što oni činili. Neće se nužno odmah promijeniti, ali hoće laganim i pametno promišljenim koracima te otvorenosću prema ljudima.

Da bi se mogao osmisliti i razvijati urbani prostor u kojem se osjeća i osjećamo dobro, njegov temelj je trg, ne samo po mom mišljenju i razmišljanju mnogih kolega nego i slijedeći razmišljanja filozofa. I to ne jedan trg, već više njih gdje se možemo susresti i razmijeniti ideje. Ta-

kvi javni prostori ovdje ne postoje i nedostaju. Naš trg bio je Stari grad iz kojeg smo silom prilika izišli. Da bi prostor bio koristan, mora imati nekoliko segmenata unutar sebe. Trebao bi imati sadržaj za različite dobne i interesne skupine. Primijetio sam da od vike i sile nema ništa, ali upornim zalaganjem te pametnim i pristojnim

pristupom možemo sebi otvarati sva vrata. Ponekad se samo odškrinu, ali i to je pomak. Nema drugačijeg načina stvaranja kritične mase nego komunikacijom i dijeljenjem ideja. Na taj način dođem do

informacija, a čini mi se da nam one nedostaju i da se moramo izboriti za njih. Smatram i da se javna tijela, osim svojom infrastrukturom, trebaju više baviti ljudima, obrazovati ih i uputiti. To bi trebali biti gradski kotari koji su nekoć imali tu ulogu, ali su je izgubili. Bilo bi potrebno osnažiti njihovu važnost kao predstavnika građana.

Poruka koju šaljem svojim sugrađanima je da je ovo njihov prostor i njihov Grad. Mi ne živimo u tuđem prostoru da bismo morali tražiti dozvole i dopuštenja za život u njemu. Potrebno se probuditi, komunicirati međusobno i graditi budućnost! Trebali bismo više educirati mlađe generacije o važnosti prostora koji nije samo prostor gdje ćemo se susresti. Dok god građani prolaze pored smeća bačenog uz put i dok god svatko od nas ne daje primjer drugome malim akcijama, nećemo ići naprijed.

VLAHO BUPIĆ

student arhitekture, grafiter
siječanj, 2019.

Postoji želja da se zajednički napravi nešto dobro za sve, a ja sam tu da pomognem realizirati izražene želje. Kada se radi o javnom prostoru, sastanke dogovaramo tako da mogu sudjelovati svi koji to žele. Mnogi vrlo rado sudjeluju i sretni su jer mogu dati svoj doprinos, pa ma-

kar to bilo držanje kante boje. Ljudi, koji su se uključili, pripadali su različitim interesnim skupinama te je bilo zanimljivo upoznati i zadovoljiti sve ukuse i napraviti jednu sliku koja će svima biti prihvatljiva. Sigurno je da je javni prostor općenito postao više zakrčen i više izgrađen. Postaje uzak, skučen je, pa tako svi primjećuju da im se njihov prostor oduzima. Stavljaju se ograde na plaže i uklanjaju njihove klupe. Kroz priču i boravak na ulici vidi se nezadovoljstvo, ali ljudi malo toga poduzimaju kako bi spriječili taj trend i sve ostaje na razini razgovora i komentara. Trebali bismo se uključiti i pokušati ovaj proces zaustaviti svim silama jer drugačije nećemo uspjeti. Kada ostanemo bez svojih mjesta, teško da će se išta vratiti u prvotno stanje. Gdje je nekad bilo stablo, a sad je kuća, čisto sumnjam da će opet biti stablo.

Možda je problem što ljudi javni prostor nedovoljno doživljavaju dijelom svoga prostora. Odgovornost se rasprši na masu i pojedinac je tako izbjegne. Put do posla doživljava se kao prepreka, a mogao bi biti dodatan ugodan doživljaj u našoj svakodnevnici. Vjerojatno su tu upleteni strah, borba i nesigurnost pa uz zaokupljenost osobnim problemima rijetko tko ostavi vremena za razmišljanje o ljepoti života na bilo kojoj razini. Više mi se čini da javni prostori pomalo nestaju, nego da nedostaju. Tre-

bali bismo uložiti više truda kako bismo, za početak, zadržali makar ovo što imamo – svoje privatne kutke javnog prostora, posebne kantune, smjerove kuda se dirava, gdje se sjedi, prolazi i živi. Jednostavno, bilo bi dobro da se ljudi aktivnim djelovanjem vrate u javni prostor, da on bude dio

**PROSTOR U
KOJEM SE STVA-
RA I ODRAŽAVA
IDENTITET GRADA
ARHIVA JE NA-
ŠE KOLEKTIVNE
MEMORIJE, ALI I
MJESTO RAZLI-
ČITIH INTERESA,
PODLOŽNO PRO-
MJENAMA, ZAUZI-
MANJU I GUBITKU**

*naših društva i da u nje-
mu ostvarimo
izravan kon-
takt s ljudima.
Promet je je-
dan od većih
problema jer
zagušuje i za-
čepљуje kreta-
nje na neko-
liko mjesta u
gradu, a ne vi-
dim da se do-
voljno radi na tom problemu. Možda jer
se u tome ne vidi profit. Osim toga, trenu-
tno živim u gradu većem od Dubrovnika i
nije mi teško pješачiti pola sata do želje-
nog odredišta, što bi u gradu bila udalje-
nost od Pošte Lapad do ulaza u Čokolino.
Primijetio sam da u Dubrovniku navika
pješačenja nije česta pojava. Prije organi-
zacije potrebno je skupiti volju! Tek kada
počneš sudjelovati i biti aktivan, počinješ
i razumjeti koje su prednosti i uviđaš sve
pozitivne strane.*

3. ANKETIRANJE GRAĐANA

U sklopu istraživanja provedena je pisana i online anketa sa zainteresiranim građanima na temu javnog gradskog prostora. Anketa je sastavljena od 25 pitanja otvorenog i zatvorenog tipa. Struktura ankete podijeljena je u pet kategorija pitanja: percepcija javnog prostora, korisnici, rub/teritorij, čimbenici/identitet te informiranost/sudjelovanje. U nastavku su rezultati prikupljeni na uzorku od 264 ispunjene ankete od ukupno 442 pregledane ankete. Odgovori pokazuju kako ispitanici pripadaju različitim dobnim skupinama, točnije intervalu od 13 do 76 godina starosti. Prosječna dob svih ispitanika pokazala se

*naših društva i da u nje-
mu ostvarimo
izravan kon-
takt s ljudima.
Promet je je-
dan od većih
problema jer
zagušuje i za-
čepљуje kreta-
nje na neko-
liko mjesta u
gradu, a ne vi-
dim da se do-
voljno radi na tom problemu. Možda jer
se u tome ne vidi profit. Osim toga, trenu-
tno živim u gradu većem od Dubrovnika i
nije mi teško pješачiti pola sata do želje-
nog odredišta, što bi u gradu bila udalje-
nost od Pošte Lapad do ulaza u Čokolino.
Primijetio sam da u Dubrovniku navika
pješačenja nije česta pojava. Prije organi-
zacije potrebno je skupiti volju! Tek kada
počneš sudjelovati i biti aktivan, počinješ
i razumjeti koje su prednosti i uviđaš sve
pozitivne strane.*

kao 36,2 godine iako se prema grafovima najveći broj zainteresiranih ispitanika, njih 11 %, nalazi u dobi od 29 godina. Kada se uspoređuju postotci riješenosti ankete prema odrednici spola, 18 % više anketa riješile su žene. Od 264 ispitanika njih 153 (59 %) su žene, a 105 (41 %) muškarci.

PERCEPCIJA JAVNOG PROSTORA

Odgovori pokazuju kako ispitanici određene javne prostore smatraju više javnima i dostupnima od drugih. Trgovi, parkovi, ulice, tržnice, plaže i more više su javni prostori od institucija kao što su škole, crkve, kazalište i kino, dok se trgovački centri i hoteli ne smatraju javnim prostorima.

KORISNIK

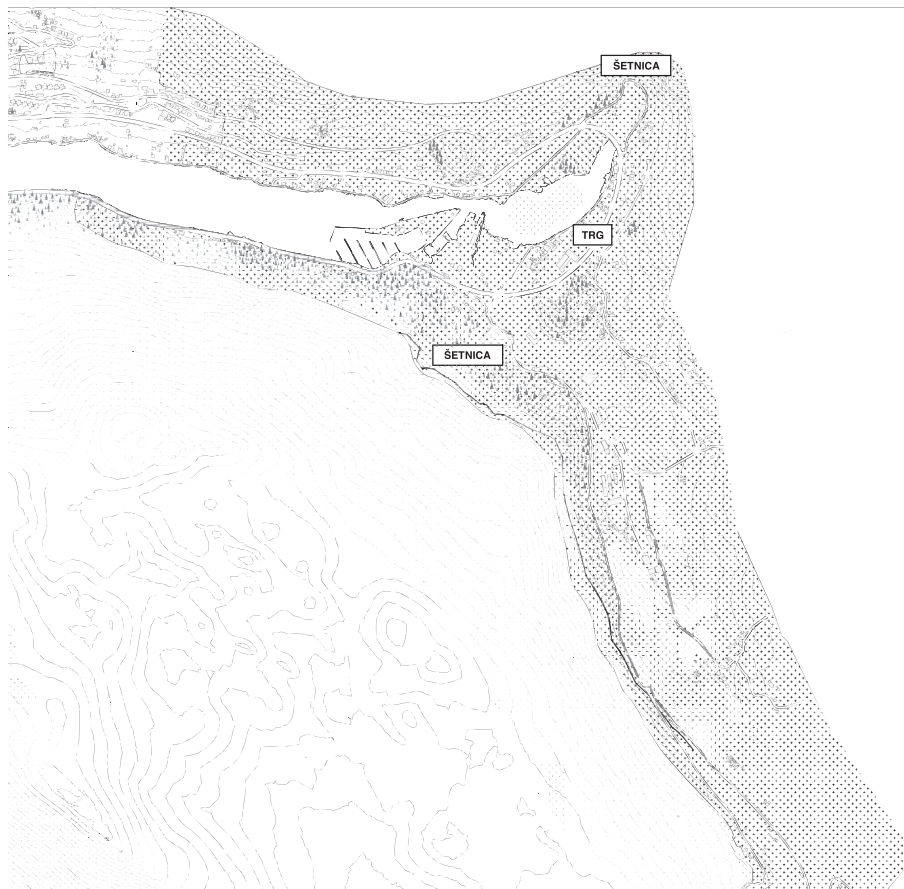
Na pitanje kome javni prostor služi, tj. tko su njegovi korisnici, najveći postotak ispitanika (50 %) smatra da bi on trebao služiti svim svojim korisnicima podjednako, no česta je napomena *prvo građanima, pa tek onda drugim korisnicima*, što može ukazivati na određeni stupanj nezadovoljstva. Veliki broj odgovora (38 %) pokazuje upravo to da bi javni prostori trebali služiti isključivo lokalnom stanovništvu. Često se u komentarima pojavljuje kritika na račun privatnog interesa za koji su ispitanici izjavili da ga osjećaju kao nešto što danas određuje namjenu i funkciju javnih gradskih prostora.

Nažalost, prečesto privatnim interesima, a trebao bi služiti građanima.

Nekad građanima, danas privatnom interesu.

Koncesionarima, a ponekad i ljudima.

Pitanjem o ravnopravnosti turista kao korisnika u javnom prostoru potvrdilo se većinsko stajalište ispitanika da ono služi ravnopravno svima (67 %). Postavljanjem u odnos veličine i sadržaja javnog

GRADSKI KOTAR KOMOLAC

POVRŠINA GRADSKOG KOTARA 339.6 HA

POVRŠINA JAVNIH GRADSKIH PROSTORA 2.1 HA

PARKOVI 0 HA

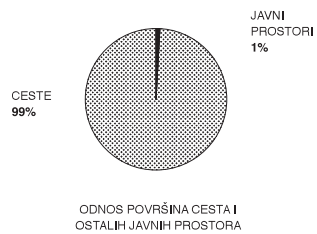
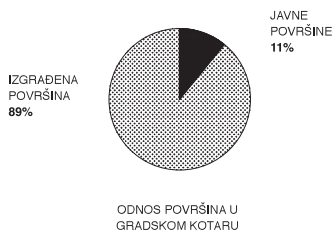
IGRALIŠTA 0 HA

ŠETNICE 2.1 HA

KUPALIŠTA 0 HA

TRGOVI 0 HA

POVRŠINA PROMETNICA 20.4 HA

GRADSKI KOTAR LAPAD

POVRŠINA GRADSKOG KOTARA 274.2 HA

POVRŠINA JAVNIH GRADSKIH PROSTORA 52 HA

PARKOVI 46.6 HA

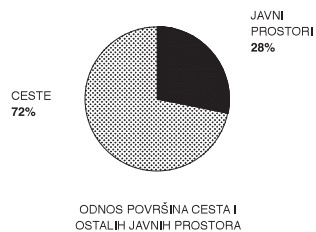
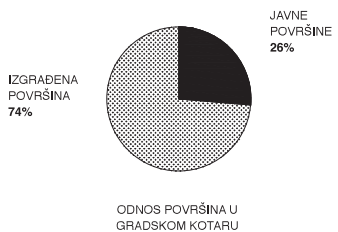
IGRALIŠTA 1 HA

ŠETNICE 1.6 HA

KUPALIŠTA 7 HA

TRGOVI 0.1 HA

POVRŠINA PROMETNICA 20.4 HA

prostora s povećanim brojem korisnika primjećujemo da ispitanici ne gledaju na komercijalizaciju javnih prostora kao adekvatnu strategiju pozitivnog razvoja.

TERITORIJA/RUB

Unatoč raznovrsnosti odgovora pri definiranju teritorija grada, teme koje se ponavljaju su zidine, tj. grad određen zidinama, razina urbanosti i društveni sadržaji, gustoća naseljenosti (izgradnje), prometna povezanost, administrativna podjela, granice prostornih planova (GUP). Zanimljivo je primijetiti kako znatan broj ispitanika Mokošicu ne smatra uključenom u teritorij grada. Koliko se most u godinama nakon svoje izgradnje počeo percipirati kao barijera prema Rijeci dubrovačkoj, tek bi trebalo ispitati, jer je razvidno kako je dodatno izolirao Mokošicu u svojevrsnu zasebnu urbanu cjelinu.

ČIMBENICI/IDENTITET

U svom korištenju javnih prostora ispitanici smatraju da postoje teritoriji grada udaljeni od njihova doma koje često koriste (77 %). Istražujući razloge te pojave, pokazalo se da su podjednako bitne ambijentalne vrijednosti, aktivnosti te sentimentalne vrijednosti koje ti prostori pružaju, a zanimljivo je da među rezultatima nije prevladao nijedan od spomenutih čimbenika. Također, za većinu ispitanika postoji javni prostor za koji svakodnevno izdvajaju vrijeme (87 %). Većina ispitanika slaže se s potrebom izrade adekvatnog i prihvatljivog vizualnog identiteta javnog prostora kroz artikulaciju urbane opreme.

Bilo bi lijepo imati urbanu opremu koja bi bila prepoznatljiva diljem svijeta kao identitet grada.

PRVI JE KORAK PREMA OBLIKOVANJU INTELI- GENTNOG GRADA STVARANJE UVJE- TA ZA PRODUK- TIVAN DIJALOG; DIJALOG POSTAJE MJESTO SUSRETA, POČETAK UDRU- ŽENOG JAVNOG DJELOVANJA

Da, ako bi bila ukusno dizajnirana i ne bi bila koncipirana isključivo na imitiranju povijesnih prostora i znamenitosti i ako bi bila dovedena s njima u vezu.

Korištenje

tradicionalnih i podneblju specifičnih materijala je dovoljno... npr. drvene klupe, kameni zidići i sl.

Naravno da trebamo biti ukorak s vremenom, ali treba odabirati projekte koji su pametno smišljeni, a ne da su samo fora dizajnirani ili u trendu. Posebno paziti na instalacije kao što se događaju u Splitu, selfie stupovi i slične gluparije.

Ne, jer smo uništili identitet.

Ne mora, nije od presudne važnosti, posebno ako su posrijedi pogodovanja i raspisanje javnih sredstava pri nabavi. Ako je lokalno proizvedeno, a ne uvezeno tim bolje.

S ovim iskustvom rekla bih ne, ne diraj ništa, bit će gore sigurno!

Korištenost javnih površina je uvijek spontana po prirodi i oslikavat će kulturu onih koji tu obitavaju. Nespontano djelovanje u ovom smjeru je emulacija koja sakriva stvarno siromaštvo duha koje je prisutno. Nije moguće (uvjerljivo) simulirati autentičnost. Život nije marketing.

Upitani za stupanj važnosti čimbenika javnog prostora, čimbenici su poredani od najvažnijeg prema manje važnom u slijedu: funkcionalnost, prirodnost, jedinstvenost, estetika i doživljaj. Veličina jav-

nog prostora nije bitan čimbenik za njegovu kvalitetu.

INFORMIRANOST/SUDJELOVANJE

Zadnji dio ankete odnosio se na pitanja informiranosti građana o promjenama u javnom gradskom prostoru, kako bi građani reagirali na gubitak nekog javnog gradskog prostora te percepcije koliko osjećaju da unutar postojećeg sustava mogu odlučivati o sudbinama javnih gradskih prostora koje redovito koriste.

Ispitanici smatraju da nisu zadovoljavajuće informirani o promjenama koje se događaju u javnom prostoru (86 %), što jasno pokazuje da ipak izostaje komunikacija s građanima o temama koje se direktno odnose na kvalitetu njihova svakodnevnog života u gradu Dubrovniku, no odgovori također upućuju na to da bi trebalo dodatno istražiti zašto je otežan pristup informacijama, odnosno zašto se građani ne informiraju. Je li to nezainteresiranost ili neznanje kako pristupiti tim informacijama i od koga te informacije tražiti? Ispitanici smatraju kako su tiskovine i internetski portali najprikladniji načini informiranja (34 %), dok značajan postotak vjeruje kako bi se trebala uvesti nova platforma specijalizirana za pitanja javnog prostora (30 %). Prema službenim stranicama Grada Dubrovnika (17 %) te nezavisnim udrugama (8 %) ispitanici pokazuju manje interesa, kao i prema informiranju putem usmene predaje, tj. neposrednom međusobnom komunikacijom (9 %).

Iz ponuđenih odgovora daje se naslutiti kako ispitanici lakše pasivno primaju informacije, nego što ih aktivno sami traže, tj. da očekuju da će biti informirani iako znaju da nisu adekvatno informirani. Pasivnost građana nastojala se ispita-

ti pitanjem što bi svaki pojedini ispitanik učinio u situaciji da izgubi javni prostor koji svakodnevno koristi. Rezultati su podijeljeni u tri kategorije: nesudjelovanje (13 %), sudjelovanje (37 %) te samostalno poticanje akcije, istupanje u medije i obraćanje gradskim službama (46 %) te pokazuju da iako postoji interes za promjene, podjednako velik broj ljudi traži da netko drugi preuzme inicijativu ili u potpunosti odustaju jer smatraju da ne mogu ništa promijeniti. Odgovori na pitanje koliko ispitanici smatraju da im je pružena mogućnost da osobno utječu na odluke u javnom prostoru poražavajući su budući da se većina ispitanika izjasnila da nema utjecaja (62 %). Zaključnim pitanjem ispitanici daju odgovor u kojem obliku vide mogućnost za aktivnim djelovanjem, a najviše se povjerenja daje javnim tribinama (31 %), radu neovisnih udruga (26 %) te gradskim kotarima (26 %), dok se puno manje ističe poseban gradski odjel (17 %).

Razmatrajući odgovore i komentare građana te razgovore s aktivnim dionicima, primjećuje se promišljanje javnih gradskih prostora, postojanje određenih želja i potreba te umijeće identifikacije kvaliteta i problema. Sa sigurnošću je stoga moguće zaključiti kako su građani još uvijek u potrazi za prikladnim sugovornikom.

Prezentirani rezultati istraživanja samo su početak rada platforme *Grada gladan*. ■